

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

Az E. M. K. E. brassó-, kis- és nagy-küküllőmegyei választmányának hivatalos közlönye.

A brassói és erzsébetvárosi kir. törvényszékek s ezekhez tartozó brassói, fogarasi, hosszufalusi és zernesti, dicső-szentmártoni, erzsébetvárosi, hosszu-aszói, köhalmi, medgyesi, nagy-sinki, segesvári és szent-ágotai kir. járásbírók hivatalos hirdetője.

MÉGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

SZERKESZTOSEG:

Brassó, Cséregpiacz 148 sz., I. emelet, hol a szerkesztő napoként —5 óra között található. Kis-Küküllőmegyét érdeklő közlemények Gyöngyösi István társzerkesztőhöz Dicső-Szent-Mártonba küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

KIADO-HIVATAL

Alexi könyvnyomdája, Színház-utca 95. szám, hova az előfizetési és hirdetési díjak bérmentve küldendők.

Hirdetések és Nyílt-tér előre fizetendő.

ELŐFIZETESI AR

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve. Egész évre 7 frt, félévre 3 frt 50 kr., negyedévre 1 frt 80 kr. Külföldre egész évre 20 frank.

HIRDETÉSEK DÍJA:

4 hasábas garmond-sor vagy annak helye 5 kr. (1—10 sor 50 kr.) Nagyobb és többszöri hirdetéseknek kedvezmény. Minden egyes hirdetés után még külön 30 kr. bélyeg-díj fizetendő. Nyílttéri közlemény sora 10 kr.

HIRDETÉSEK FELVETETNEK:

Brassóban a kiadóhivatalban. Budapest, Lang Lipót, Haasenstein és Vogler (János, Dukes és Mezei, Goldberger A., Eckstein Bernát). Bécsben: Daube G. L. és társa Haasenstein és Vogler (Otto Maasz), Schalek Henrik Oppelik, Alajos, Dukes M.; Berlinben: Rudolf Mosses. Frankfurtban: Daube GbL. Rs társa hirdetés irodájáéan.

Brassó, 1890. augusztus 28.

—nn. E hónap 24 én a „függetlenségi és 48-as párt“ három vezérférfia tartotta beszámoló beszédét. Mind a három beszéd érdekes, nemcsak tartalmával fogva, hanem azért is, mert mindegyik kitűnően jellemzi magát az illető szónokot.

Herman Ottó-ban a tudós, a doctrinár politikus áll előttünk, ki nem nézve sem jobbra, sem balra, csak a programot, az elvet tekint, ahhoz akar híi maradni. Neki fő az, hogy a függetlenségi párt már 1874-ben elvül mondta ki, hogy Magyarország teljes függetlenségére kell törekedni. Csak egy kötelességet ismer: a híi, consequens ragaszkodást e programhoz. Lehet-e e programot megvalósítani s nem döntené-e esetleg e program diadala a sok ellenségtől körüvezett hazát végső veszedelembé, arra ügyet sem vet. Következőtes, becsületes ember ő, kinek azonban sejtelmé sincs, hogy a politika az exigentiák tudománya, hogy a politikus legfőbb törvénye a „salus rei publicae“. Lehet azért termékeny tudós, de mindig meddő politikus lesz.

Polónyi Géza-nak nem az elv, a program a fő, de a tényleges politikai viszonyokat ő sem vizsgálja jobban, mint Herman: neki fő az, hogy a maga eljárását kedvező megvilágításba helyezze, hogy neki legyen igaza. Attól, ki másokkal mindig személyes harcot folytatott, nem is lehetett egyebet várni, mint hogy elvi fejtegetéseiben is leginkább önmagáról szóljon, mintegy saját egyéniségét igazolja és állítsa oda programul. Ennek perze az a kis hátránya van, hogy kik érdekes egyénisége előtt nem tudnak meghódolni, azok politikai működését sem fogják valami sokra becsülni.

Ugron Gábor az egyetlen a három közül, ki mint szónok is bizonyos államférfiai qualificatiót tanusít. A három közül egyedül neki van tudata arról, hogy csak azon politikusnak és csak azon politikai pártnak van létjoga, a mely politikus és párt eleitől fogva kötelességének tartja többségre és uralomra

törekedni s eleitől fogva tisztába igyekszik jönni, vajjon elvei, programja megvalósíthatók-e és pedig úgy, hogy az az országnak igazán javára legyen. Ugron G. érzi, hogy az ellenzéknek erkölcsi felelőssége működése kezdetétől fogva épen akkora, mint a kormány-párté, melyet esetleg hivatva lesz felváltani. Ezen helyesebb, sőt. mondjuk ki, egyedül helyes alapfelfogásánál fogva, minden egyébben is helyesebb uton jár, mint említett két pártfele — ha ugyan még azok. Miután Ugron első sorban a hazát, annak jólétét tekint, nem oly könnyedén veti el az Ausztiával való kapcsolatot, mint az „elvű“ Herman és a pragmatica sanctio által létesített personaluniót határozottan fentartandónak vallja. Mert érzi már most is az erkölcsi felelősséget a nemzettel szemben, nem kétséges előtte, hogy azon esetben, ha más ellenzék nem volna, a 48-as pártnak a delegációba is be kellene menni, valamint nagy háboru esetében is, vagy, ha a párt kormányra jutna. Ugronnak az oppositio nem doctrinarismus kifolyása, mint Hermannak, sem nem „hecz“, mint Polónyinak, hanem kötelesség, a kormányon lévő párt ellenőrzésének kötelessége, és bevezetése a később az alkotás terén célba vett kötelességteljesítésnek. És e későbbi munkáját is már szemre veszi s tisztába igyekszik jönni, hogyan lehetne az országot mostani állapotából rázkódattatás nélkül átvezetni a külföldben elvét képező függetlenségre, illetőleg personalunióra.

Nem bocsátkozom átmeneti programjának bírálatába s csak azt konstátálom, hogy annak alapfelfogása ésszerű s hogy beszédének ezen része nemcsak államférfiai hivatásról tanuskodik, hanem arról is, hogy az Ugron G. által szervezendő 48-as párt határozottan nyereség lesz parlamentáris életünkben s előbb-utóbb véget fog vetni mostani ellenzékünk meddő és személyeskedő hajszáinak.

Kevésbé szerencsés beszédjének azon része, mely közigazgatásunk reformjáról szól. Mintha nem is egy ember mondta volna. Hogyan, Magyarországnak az volna üdvére, ha

nem mostani tényleges viszonyai és szükségletei szerint, hanem egy már végkép letűnt s a mieinktől mindenben különböző kor viszonyai és igényei szerint reformálná közigazgatását? Talán igazságszolgáltatásunkat is a 48 előtti idők judicaturájának képére teremtsük át? Az egyik csak oly képtenség, mint a másik. Nem hiszszük, hogy Ugron ilyen felfogással imponáljon a kormánypártnak.

Hogy különben sok időre lesz még szüksége Ugron Gábornak, míg igazán kormányképes, parlamentáris államférfiúnak megéri s nem árt neki még kissé az oppositioiban maradni, arról az a furcsa okoskodás is tanuskodik, melyben mindjárt beszédje elején gr. Szapáry kormányelnöknek ront. Szerinte Szapáry azal, hogy a kormánypárt vezérletét is átvette, midőn a miniszterium élére lépett, arról tanuskodik, hogy épen úgy a párt és nem az ország érdekében akar adminisztrálni, mint azt állítólag Tisza K. tette. Ugyan soha sem hallotta, még újságban sem olvasta Ugron már most meglehetősen hosszú képviselősége alatt, hogy ez az egyetlen biztos mód a miniszterium iniciatívájának megóvására s hogy e nélkül minden parlamentáris kormány a levegőben lóg? Hallott már arról, hogy Anglia vezérő államférfia ne lett volna egyuttal a kormánypárt feje? Deák F. bizonyosan nem volt intrikus vagy pedáns, mégis mennyi zavart okozott, hogy az ő pártvezérsége mellett más volt a miniszterelnök.

Külföld.

A lapok meglehetősen egyöntetűséggel elismerik, hogy a császárlátogatás után a helyzet annyiban változott, hogy a béke fentartásába vetett bizalom erősült. Kivételt képez a „Moskov. Vjedomosti“, mely a függőben lévő kérdések békés megoldását lehetetlennek tartja. Szerinte ép oly kevésbé, a mint Németország, nem egyezhetik bele a bolgár kérdés olyatén megoldásába, mely Ausztria-Magyarországra nézve hátrányos lenne, ép oly kevésbé engedheti meg Oroszország Francziaországnak izolálását. Né-

A „BRASSÓ“ TÁRCZÁJA.

Hogyan lettem én nótárius?

(Reminiscentia.)

(A „Brassó“ eredeti tárczája.)

(Vége.)

Azt hittem, hogy az „Egri nők“ keretébe pompásan beleilleszthetem társulatunk forró háláját, odaadó tiszteletünk szerény, de megható kifejezését.

Személyzetünk a legnagyobb lelkesültséggel fogadta ez eszmét s tőle telhetőleg igyekezett is annak megvalósításán. Apámmal erős ígéretet tettem, hogy az előadásra nem iszik, a többieket a dividendá betiltásával fenyegettem, ha helyt nem állanak; éber szemekkel figyeltem arra, hogy az előadás egyöntetű legyen.

Itt azonban még nom állottam meg: Erzsit, a kedves, jó Erzsikét, Klára asszony mostoháját is bele vontam a dologba. Az első és második felvonás között ő fogja elmondani a család részéről a köszöntőt, melynek elhangzása után koszorut fog átnyújtani mostoha anyjának. Koszorut a színpadról a közönség egyik tagjának — nem mindennapi, valóságos klasikus gondolat!

Apám meg a társulat részéről fogja majd üdvözlését elszavalni — természetesen diszmagyarba

bujva — mindkét actusnál lilaszin görögtűz világít s gitár szól.

Ismétlem, az eszme nem volt rossz. S ha még sem sikerült, annak nem én voltam az oka, hanem Klára nagyasszony Riska tehenének a kisebbik borja.

Igen, egy torzonborz hat hetes borju tette be az ajtónkat Karancson.

Földért a nagy nap, a Klárák névünnepének napja. Eljött az est-hajnal is, a kék égen rózsafelhők, majd halvány fényű csillagok s a csürben nagy lótas-futás, kapkodás; közönség tenger számban, a jég fulasztó, a zsivaj pokoli. Itt remegés, ott bátorítás, stb. stb.

Végre megkezdhattuk az előadást, ki-ki elfoglalta a helyét, csak apámért kelle a korcsmába rohannom; nagy nehezen rábírhattam a távozásra, hirtelen diszmundurba bujtattam s a csengettűt meg ráztam.

Az első felvonás úgy ment, mint a karikacsapás, csak az apámat hagyta el koronként a memoriája, kénytelen voltam a kelletnél hangosabban sugni; most a mentéjét adtam fel a vállaira, majd a bajusza esett le s azt ragasztottam fel az orra alá; egyszer a kardjába botlott meg s hasra vágta magát, máskor meg a tyukszememre hágott. Mondom, leszámítva e kis intermezzokat, melyekhez különben szokva voltam — az első felvonás precise ment.

Már-már azzal a kedves reménnyel áltattam magamat, hogy a nagy, néma-képletes és görögtűzes diszeloadás sikerülend.

Azonban, oh fatum! a színész tervez s a borju szája végez!

Alig hogy az első felvonás végén a teljes diszben öltözött személyzet ékes görögtűz lilaszin világa mellett elénekelt, s mondhatom kellő praecisióval énekelte el: „Légy, üdvöz honunk disze, virága“ kezdetű s különösen ez alkalomra irt üdvözlő dalt, s alig hogy bele kezdett a kedves Erzsike a köszöntőbe, mint menykő-dörrenés csapott bele Klára nénemasszony Riska tehenének hathetes borja azzal a hanggal, mely bármikor, csak ez alkalommal nem illet; öblös szájából egy hosszú, rekedtes elismerés csatlakozott a mi hódoló tiszteletünkhöz, melyről hevenyében nem tudtuk nekünk szól-e, a tisztelgőknek, vagy a megtiszteltnek.

Leirhatlan kacaj, homéri hahota kísérté a borju extemporizálását. Erzsike sóbálványynyá méréde állt egy darabig némán, mozdulatlanul, majd a koszorut a földre dobva, a kulisszák mögé menekült.

Természetesen a függőnyt azonnal leboesáttam.

A közönség egy része gunyos „ujrá“-t, „hogyan volt“-ot kiabál. Klára nénemasszony lángvörös arca kékült-sárgult, vak, dühében vastag ajkát harapta;

metország abban fáradozik, hogy megalkuvást teremtsen Oroszország és Németország között, ez azonban az adott körülmények közt lehetetlen.

Milán király Nissben fogadván a „Köln. Ztg.“ levelezőjét, a többi közt így szól: Szerbiának csak is szerb érdeket kell képviselnie és a szerbség, a mint az történetileg az Obrenovics-ház tettei által létrejött, soha, de soha sem várhat jó Oroszországtól. Az önálló szerb nemzetiség és a mindent magába szívó, nivelláló panszlávismus össze nem egyeztethető ellentétek és a panszláv eszme körén kívül, a mely végkövetkeztetésében a szerb eszme negálása, Oroszország mit sem nyújthat a szerb népnek. Azért Szerbiában a nemzet iránti kötelesség volt Ausztria-Magyarországhoz csatlakozni, a mely, mint legközelebbi hatalmas szomszéd, közgazdaságilag uralkodik felette és ha akarja, tönkre is teheti. Másrészt azonban, ha egykor a keleti kérdés eldöntése napirendre kerül, Szerbiának a legnagyobb hasznára lehet, ha biztosította magának Ausztria-Magyarország jóindulatát. Ezen elvek szerint, mondá Milán király, vezette ő politikáját s ugyanezen okokból nem akarja, hogy fiat panszlávva neveljék és soha, semmi körülmény között sem fogja megengedni, hogy az anyakirályné befolyást gyakorolhasson fia nevelésére, mert Natáliát panszláv ügynöknek, a maga és az ország halálos ellenségének tekinti.

A „Post“ azt a Zanzibárban állítólag közzsájon forgó hírt beszéli, hogy Emin pasa Peters doctorral való találkozása alkalmával levelet adott neki a zanzibári német consulatushoz czimezve, melyben a német kormányral tudatja, hogy Afrika belsejében külön, önálló államot akar alapítani. A „Post“ megjegyzi, hogy egy és más ellentmond e hír valódiságának. A „Freisinn. Ztg.“ megjegyzi: Emin azt a tervet csak a német kormány előzetes tudta nélkül eszelhette ki, s csak a német birodalom támogatásával való visszaélés révén valósíthatja meg; mert Afrika legutóbbi felosztása után ilyen államalapítás csak angol érdekkörben volna lehetséges s így az Emin-féle terv támogatása illoyalitás volna Angliával szemben, a mire a Caprivi kormány képtelen. A „Freisinn. Ztg.“ szerint a kormány köteles a tervet megakadályozni. Különben mielőtt a dologról fejtegetésekbe bocsátkozunk, be kell várni a hír megerősítését, a mire egyelőre nincs semmi támpont.

Függetlenségi beszámoló.

A „48-as és függetlenségi párt“ több kiváló tagja tartotta meg 24-én beszámolóját.

Legnagyobb érdeklődéssel Ugron Gábor beszámolója elé néztünk. Vártuk, hogy a 48-as és függetlenségi pártot új világításban fogja bemutatni, s ki fogja egyenliten azt az ellentétet, mely közte s a párt tagjai között fejlődött.

Ugron beszámolójának iránya azonban nagy részben ismeretes s kevésbé meglepő.

Beszédének elején Tisza bukásával foglalkozik. Aztán áttér az adminisztrációra, mint a kabinet egyetlen programjára és létalapjára. Hosszadalmasan boncolja beszéde további részében a függetlenségi párt jelenlegi állapotát s kikel azok ellen, kik a párt kebelében a 49-es elveket képviselik. A függetlenségi

pártnak jövődöbeli küzdelmében sokkal egységesebbnek kell lennie, mint eddig volt. A párt egysége alapját csak az elvek megegyezése képezheti. Mi a szorosabb elvi egység? „Legyünk mindnyájan 48-asok!“ mondja a szónok.

Meggyőződése szerint a 49-es elvek a párt működését csak compromittálják és gátolják. Sürgeti a delegáció eltörlését, de másrésztől hibáztatja, hogy a párt attól távol maradjon s nagy alkalom adtán készségét nyilvánítja, hogy annak működésében elvtársaival részt vegyen.

Ugyanakkor tartotta Török-Szent-Miklóson köztetszéssel fogadott beszámolóját Herman Ottó. Beszédében felállítja a függetlenségi párt programját.

„Magyarország legyen önálló, független állam, mely minden idegen beavatkozástól menten intézze minden ügyét, mely teljes önállósággal bírjon a polgári közigazgatáson kívül a hadügy, pénzügy, nemzetközi viszonyok és közgazdaság minden ügyében.

Ezen az alapon állok ma is, maradni fogok a jövőben, bármily sors várjon vagy nehezédjék is rám.

Ez szakasztott az a program, melyet Kossuth Lajos tanácsára a függetlenségi és elvű bal-közép 1874-dik évi május 17-én nyilvános népgyűlésen kifejtett, elfogadtatott és elfogadott, melynek alapján fölvette a „függetlenségi párt“ elnevezést, melynek alapján megalkotta az országgyűlési függetlenségi pártkört, mely azóta is az országos pártgyűléstől bírta a mandátumát arra, hogy a párt ügyeit országosan intézze.

Ha azóta a 48-asok is bejöttek a körbe, ez nem jelentette azt, hogy az 1874-diki függetlenségi párt megszűnt, tiltakozik ez ellen a párt mai hivatalos czime is, mely ez: „függetlenségi és 48-as párt.“

Hogy mi különbség van a függetlenségi és 48-asok között, az igen egyszerű: a függetlenségi körülrás és feltétel nélkül kívánják Magyarország függetlenségét, a 48-asok a personal unióval írják körül a függetlenséget; de állami függetlenségre ők is törekednek.

Szakadás esetében a kör az 1874-es függetlenségi körülrás marad; az elszakadók kíválnak.

Ez egy teljesen tiszta sor s hozzáteszem, hogy a párt mai hatalmát, mely közel 100 képviselőben van kifejezve, az 1874-iki, tehát a függetlenségi programnak köszöni, melyet a nemzet átértett és átértett, mert ez a valódi cél.

Polonyi Géza szintén 24-én tartotta beszámolóját Szoboszlón. Beszéde lényegében megegyezik Herman beszédével. Ő is, valamint Herman állást foglalt Ugron Gáborral szemben. Érdekes, hogy mint a párt második alelnöke, Ugronnal polemizál, még pedig igen éles nézeteltéréssel. Polonyi Ugron eljárását ördögüzésnek nevezi.

E. M. K. E. óvodáink vizsgálja.

F. hó 24-én vasárnap tartotta meg zárvizsgálatát az E. M. K. E. bolonyai kisdödvője az előjáróság és az érdeklődő közönség nagy részvétele mellett. Közel hatvanon voltak a kis muzsafiak a virágokkal ez alkalomra szépen feldíszített tanterem-

ben. A vizsga a szokásos ének- és imával kezdődött majd Veszprémi Ida k. a. óvónő szakértő vezetése mellett szemléltető és kérdve kifejtő módszer szerint bemutatták a szilváról szerzett ismereteiket. Aztán kis versikékben mutatták be, hogy értelmesen, hangosan és tiszta kiejtéssel tudnak beszélni, a játékszerekre vezényszó mellett felépítettek egy tornyot, végül a komoly foglalkozást dalokkal és társasjátékokkal fűerezve, mondtak istenhozzádot a nagyszámu hallgatóságnak. Az intézetet 41 fiú és 41 leány, összesen 82 kisdö látogatta, köztük több idegen nemzetiségű. Az egésznek lelkiismeretes és tapintatos vezetéseért méltán illeti meg Veszprémi Ida kisasszonyt a jelenvolt szülők meleg elismerése, az E. M. K. E. pedig, mely ezen két óvodának fentartásával, ezen kisdödek felkarolásával és nevelésével minden honpolgárra nézve egyaránt áldásos, humanus módon igyekszik hazafias missiót gyakorolni körünkben, büszke lehet nemes feladatára s megérdemli, hogy ezen hazafias törekvésében mindnyájunk által odaadólág támogattassék. Az óvodákban az új tanév szeptember 1-én kezdődik, a tandíj havi 50 kr.

K.

Kis-küküllőmegyei krónika.

— Kisdödvő-intézeti ünnepély. —

A dicső-szentmártoni kisdödvő intézet növendékeivel f. hó 24-én d. u. tartott meg a szokásos nyári ünnepély Szilvásy Sándor ur szép és tágas kertjében, nagyszámu előkelő közönség részvétele mellett.

Az alig egy éve fennálló intézet szép népszerűségnek örvend. A beiratkozott kisdödek száma 70. Ez a létszám azonban mindenesetre meg fog kétszeresödni, mihelyt a kilátásba helyezett kisdövási törvény életbe lép, s a nép, mely mint tudjuk, nehezen barátkozik meg minden újítással, jobban megismeri e nagy horderejű intézmény hasznát.

Mielőtt az ünnepély lefolyásának leírásába bocsátkoznám, szükségesnek tartom az érdekelteket s a nagy közönséget ezen intézet létesítése történetével megismertetni.

Kis- és Nagy-Küküllő vármegyék tankerületének kir. tanfelügyelője, Horváth László volt első megpendítője Dicső-Szentmárton vármegyei székhelyén a kisdödvő-intézet létesítésének. Ezen eszmét melegen karolta föl a dicső-szentmártoni m. kir. állami elemi s polg. leányiskolák gondnoksága. Kitartó buzgalommal vont be a mozgalomba a társadalmat. Megnyerte az ügynek a minden humanus célú intézményekért lelkesedni tudó özv. gr. Bély Ferencznét, ki az ügy élére állva, teljesíti a védnöki tisztet. Az iskolai gondnokság, de különösen annak alelnöke, megyei alispánunk, h. Gál Domokos, az Emke. kisküküllőmegyei férfi-választmányának alelnöke és központi igazgató választmányi tag közbenjárása folytán az Emke. az intézet berendezésére 250 frtot adományozott. A fent említett tényezők lankadatlan fáradozása következtében sikerült Kis-Küküllőmegye ez első kisdödvő-intézetét, egy kitűnő modoru és képzettségű óvónővel, Hunyady Zsuzsával élén, mult év július 1-én megnyitni s a közhasználatnak átadni.

majd mint egy furia rohant fel a szinpadra s nekünk, illetőleg nekem esve, irgalmatlanul kezdett tépászni. „Maga volt az oka mindennek, ki mondta, hogy engem megtiszteljenek. Hogy ha nem jut eszébe ez a bolondság, a borju nem bög, a közönség nem röhög, s én most nem lennék a falu csuffja.“

Hiába volt minden mentegetődzésem, csak olaj volt a tüzre.

De ez még csak hagyján; mikor meglátta Erzsikét, ki sirva borult Miczike hugom vállaira, sasként csapott le az ártatlan galambra, leeresztett hosszú szőke hajánál fogva ide-oda ráncigálta, tejfehér arcát vaskos tenyerével ütötte.

A közönség, bár semmit sem látott, de hallotta az éktelen lármát a szinpadról, az Erzsi jajgatását, védelmére tett felszólalásaimat.

Színészeim s a közönség nagy része méltó megbotránkozás között távozott a csürről. Végre, mikor Klára asszony haragja kissé alább szállt, akkor az apám kezdett belém kötni, hogy igaza van a nagyasszonynak: ha nem vágok ilyen dologba, a borju sem bög.

No már erre aztán kijöttem a békétüresemből, s olyat mondtam az öregemnek, mire ő feldühödve nekem rohant s felpofozott. Én sem türtem s lett a vége; de minek mondjam tovább . . .

E szerencsétlen lépésem után okom volt egy másakra határozni magamat: ott hagyni a társulatot, megszökni Karancsra, megfutni a szégyen elől. Tervembe belevontam Miczikét is, ki kész örömet szegődött hozzám, sőt ő előzött meg a kikészített tervvel. Elhatároztuk, hogy még az éjjel bucsut veszünk a kapuféltől.

Ugy éjjeli 1 és 2 óra között a csürös kertben adtunk egymásnak találkát. Legnagyobb bámulatomra azonban nemcsak Miczikét láttam ott, hanem Erzsike is hozzánk szegődött, sirva kért, hogy vigyük magunkkal, ő az esti botrányt itt Karancson tul nem éli; idáig is sokat szenvedett mostohájától, már réggen tervelt ilyesmit, s ha most nem sikerül, elpusztítja magát, nekimegy a Tiszának.

Ilyes kifakadásokra, a szenvedés e szavaira, kinek ne mozdult volna meg a szive.

— Jól van, kedves Erzsike, ha Isten is úgy akarja, hát legyen.

S nekiindultunk hárman a világnak. hol lassan-lassan kiismertem kedves utitársnőm szerető, nemes szívét, a szenvedések között is erős, állhatatos akaraterejét s mindennek fölött hozzám való ragaszkodását. Természetes, hogy a ragaszkodást viszont ragaszkodással, a szeretetet szeretettel viszonzottam.

Majd jobb napok is derültek ránk; Kötornyán, szülővárosomban előbb dijnoki, majd irnoki állást kap-

tam a városi tanácsnál. Annyit mindig kerestem, hogy hárman megélhessünk.

A karancsiak soha sem kerestek, magunkra hagytak, éljünk meg, a hogy tudunk s mi éltünk úgy, a hogy lehetett. Időközben Gerzson bátyám, illetőleg apósom elhalt, halálos ágyán lelkére kötötte a feleségének, hogy haladéktalanul vegyen minket magához, s öreg napjaira ne legyen egyedül.

Ugy is történt. Alig hogy az öreg eltakarították, egy zimankós őszi alkonyatban nagy ernyős szekér állott meg szállásom előtt. Nem sokára egy öreg, de még mindig daliás termetű asszonyság szállott ki az ernyő alul: anyósom volt. Eleibe rohantunk; először a kis Gézánkat ölelte, csókolta össze-vissza, azután nekünk esett — s fuldokolva kérdezte:

— Meg tudtok-e bocsátani nekem?

Mindnyájan sirtunk; a bűnbánás, az öröm, a viszontlátás könyei peregték le arcunkról.

Az elmondottak után kevés a mondani valóm. Átköltözködtünk Karancsra, hol pár év mulva anyósom tekintélye notáriussá emelt. Miczi hugomot egy jómódu kereskedőhöz adtuk férjhez. Apám valahol a Bácskában halt el, mint színész.

A feleségem, az én jó Erzsikém, és az anyósem a gazdasággal vesződnek, magam pedig, mint előbb is mondtam, három falunak és két prédiumnak viszem a pennás ügyeit. . . . h s

Ezen rövid év elég volt annak bizonyítására, hogy az intézetre milyen égető szükség van itt. Kisdéd-óvó intézetünk hivatta van a magyar nyelv elsajátítását megkönnyíteni s mintául szolgálni a vármegyének többi községeiben felállítandó hasonló intézeteknek. Berendezése és felszerelése a paedagogia követelményeinek megfelelő. A megkívántató butorokkal s szükséges foglalkoztató eszközökkel és játékszerekkel bőven el van látva. A mint értesülünk, az isk. gondnokság fölterjesztést, illetőleg kérést szándékozik a kultuszminiszterhez intézni, hogy e jól berendezett intézetet vegye át, nyilvánítsa államnak, s fedezze a személyzet fizetését (ovónő, dada) az állami kincstárból, magáról a helyiségről a gondnokság gondoskodván. Nem kételkedünk, hogy a kisdéd-óvást szíven hordó miniszter át fogja venni az intézetet, annál is inkább, mert évi fentartása az állami kincstárnak alig fog 500—600 frtnál többbe kerülni; ezen összeg pedig számba nem jöhet ott, hol egy teljesen berendezett óvodát nyer, s hol a magyar állameszme szempontjából missiót van hivatta teljesíteni az intézet.

Az ünnepség lefolyásáról adjuk a következőket. D. u. 5 órakor Gyöngyössy István állami polg. isk. és kisdéd-óvó-intézeti igazgató, meleg szavakkal megnyitotta az ünnepélyt, felhíván Hunyady Zsuzsa óvónőt a kisdedekkel való foglalkozás megkezdésére. A kisdedeknek emez ünnepsége körülbelül két órát vett igénybe, mely idő alatt többneműjáték, ének, szavalat, sőt a Fröbel-féle kombináló kocka és hasábjátékot is bemutatták. A kisdedek valóban meghódították a jelenlévő szépszámu közönséget és szülőket: bátor szavalataikkal, testgyakorlataikkal és szép énekükkel, a miért az érdem egyedül az óvónőé.

Gyöngyössy István igazgató a kisdedekhez, szülőkhez, közönséghez és óvodai előjárásához intézett hatásos beszédével és az óvónő éltetésével az ünnep véget ért.

A kisdedek bácsija.

NAPI HIREK.

A kolozsvári egyetemről. Ő Felsége a kolozsvári tudomány-egyetemen rendszeresített magyar irodalmi tanszékre dr. Széchy Károly kolozsvári tudomány-egyetemi magán- és felsőbb leányiskolai rendes tanárt a rendszeresített illetményekkel rendes tanárrá kinevezte.

Kinevezés. Dr. Balázs András, helybeli róm. kath. káplán és főreáliskolai hittanár, Lönhart Ferencz er. r. k. püspök ur ő nmltsága a gyulafehérvári papnöveldehez az egyházjog- és egyháztörténelem tanárává, s philosophiai tanulmányi felügyelővé nevezte ki. A közszeretben állott derék pap-tanár előléptetéséhez gratulálunk. Helyébe brassói káplánná Bilinszky Lajos, új misés pázmánia nevezetett ki.

Az E. M. K. E. brassóme gyei választmánya f. évi aug. 28-án d. u. 2 órakor a magyar kaszinó helyiségében rendes havi ülést tart.

Meghívás A „brassói magyar dalárdának“ f. hó 30-án, szombaton este 8 órakor az egyleti helyiségben rendkívüli közgyűlése lesz. A gyűlés egyetlen tárgya: jelentés a pénztár állásáról. A közgyűlésre az egylet pártoló és működő tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

Zeneestély tánczezel egybekötve. Szombaton, azaz f. hó 30-án Hosszufaluban jótékonycélú zene és tánczeestély lesz. Jegyárak: körszék 70 kr. ülőhely 50, kr, állóhely 30 kr. Jegyek előre válthatók az Irk-féle kereskedésben. (Nagy-utca, újabban Kapu-utca).

Hazaifas áldozat. Gá b o s Katalin urhölgy Bethlenről a sepi-szt.-györgyi „Székely muzeum“ alapjára és a 48-as vértanuk emléksobrara 2—2 ftot küldött be szerkesztőségünknek. Fogadja hazaifas köszönetünket.

A türkösi állami iskola új és a kor igényeinek megfelelően felszerelt épülete, mely létrejöttét K o o s Ferencz kir. tanácsos tanfelügyelő és De á k Sándor lelkész gondnoksági elnök fáradozásainak köszöni, teljesen elkészült. Az új tanév már az új épületben fog megnyitni s fölszentelése rövid időn a szokott ünnepélyességgel fog megtörténni.

Óriási erdőégés. Mint Felső-Törcsvárról értesülünk, Romániában a Bucsecs háta mögött a magyar határszél szomszédságában, egy pár ezer hold bükk- és fenyőerdő négy nap óta lángban áll. Az óriási füstfelhők a Bucsecsen átnyomulva, egész a Király-kőig borítják a láthatárt. Az eddigi kár a romániai hatóságok megállapítása szerint meghaladja a milliót.

Borzasztó gyilkosság tartja izgatottságban a Fogarasmegye törcsvári járásához tartozó Fundáta román község lakosságát A község legtermetesebb,

legszebb emberét: B é s a Parascihu jómódu gazdát pár nap előtt ismeretlen tettesek, midőn hazafelé ment, éjjel az erdőn meggyilkolták. A helyszínére azonnal kiszállott a zernesti kir. járásbírószág vizsgáló bírájával dr. Hegyesy Viktor kir. alügyész, dr. Róth József kir. törvényszéki orvos kíséretében s a halál okául a szívet kettéhasító hatalmas késszurás és ennek folytán beállott elvérzés constátáltatt. A szerencsétlen áldozat védelme közben balkarján is kapott késszurásokat. A gyilkosság elkövetésének gyanuja három predeáli egyénre nehezől, kikkel a meggyilkolt pár órával előbb egy kocsmában mulatott, s kiket garázdálkodásuk miatt megfenyített.

Ranch Lewin br., volt horvát bán, aug. 25-én d. e. 70 éves korában buzniczai birtokán meghalt. Rauch Lewin 1819. okt. 6-án született Zágrábban. Atyja, Dániel, vidéki birtokos volt, ki nagy szorgalommal és buzgósággal művelte gazdaságát. A gymnasiumot Zágrábban végezte s 1848-ban lépett a jogi egyetemre, melynek elvégzése után visszavonultan élt vidéki birtokán. 1861-ben kilépett elzárkózottságából, de azután ismét visszament Horvátországba gazdálkodni. 1867. jun. 27-én a király Horvátországbáni helytartójává nevezte ki, a mi összefüggésben volt Andrássy Gyula gr. miniszterelnökségével és a Magyarország és Horvátország közti viszonyok szabályozásával. Az intéző körök igen biztak benne, hogy a horvát foederalistákat meg fogja győzni reményeik idealis és megvalósíthatatlan voltáról. Ezért sok támadásnak volt kitéve. 1869. november havában ünnepélyesen beiktatták báni méltóságába. De nem sokáig maradt hivatalában, mert már 1871-ben visszavonult hivatalától s azt Bedekovich volt horvát miniszternek adta át. Ő Felsége a belső titkos tanácsossággal tüntette ki.

Ábrányi és Bismarck. Ábrányi Emil az „Országgyűlési Értesítő“ közlése szerint a következő levelet intézte Bismarck herceghez: „Herzeg ur! Én gyöngö és elhagyatott vagyok; ön bukásában is nagy és hatalmas. De a kimélelenség soha sem volt a valódi nagyság alkatrésze. Egy csekély indiscretió miatt, mely a zsurnalisztikában absolute nem szokatlan s mindenesetre menthető, ön úgy bánik velem, mintha legalább is Franciaország volnék. Lám ilyen a penzióba helyezett oroszán! Ha tartományokat nem szakíthat ki országok szívéből, beéri azzal is, hogy egyeseket marczangol össze, a kiket a balvégzet utjába dobott. Éjjel nappal utaztam, hogy közelébe jussak és a rajtam esett „désaveu“ orvoslását kérjem. Kisebb emberek, mint ön, talán belátták volna, hogy az, a ki mentséget hoz magával, hogy cserében elégtételt kapjon, legalább is meghallgatandó. De ön hűséges Chrysanderét szegelte elem, a ki csaknem az összes Schulvereint és az összes kissingeni detectívet hadilábra állította, hogy utamat állják. Hercegséged magatartása az „Ernani“-ban szereplő „rettenetes agg embert“, don Sylvát juttatná eszembe, ha egyáltalán szükség volna fiktív alakokat keresni irott tragoediákban ama férfiával szemben, a ki maga csinált kegyetlen tragoediákat a világhistóriában. Nem, herzeg ur, nem keresek hasonlatot, csak iszonyodva érzem azt a kezet, mely a hü Elsasst vasmarokkal tépte ki Franciaország ölelő karjaiból; azt a kezet, mely a boldogtalan Arnimot vérig hajszolta és halálba kergette. És ezek után most már nem csodálkozom azon, hogy az ifju német császár szabadulni igyekezett öntől. Az ön keze még akkor is tör, ha barátságosan szorít. E vasmarok csapása alatt roskadozva kiáltom én is a veszendő gladiatorek sorában: Ave Bismarck! moriturus te salutem! Nürnberg. 1890. augusztus 24. Ábrányi Emil. (Nemzetközi derűltég.)

Öngyilkosság. A „N. Károly s Vidéke“ aug. 23-iki számában olvassuk: „A városunkban levő állatsereglet személyzetéhez tartozó Wilk Gusztáv 23 éves, ág. ev. vallású, brassói illetőségű. 2-ik soredbeli katona vasárnap éjjel föbelötte magát s rögtön meghalt. Temetése másnap volt s bár városunkban ismeretlen volt, mégis sokan vettek azon részt. Midőn koporsóba tették, csak akkor vették észre, hogy az rövid, hozzattak egy másikat, abba csak nagy nehezen birták elhelyezni, úgy hogy midőn leszeggették, a szögek a lábába mentek, míg végre harmadik koporsót hoztak, a melybe aztán belefért. Midőn kiérték a temetőbe s a sirba akarták bocsátani, a sirgödör oly rövid volt, hogy nem fért bele. Mit volt tenni, mint a koporsót félre tenni, s a sirt megnagyobbitani. Épen este 9 óra volt, míg végre sikerült a szerencsétlent eltemetni. Legyen neki könnyű a föld, melybe oly nehezen jutott!“

T a n ü g y.

ÉRTESETÉS.

A kolozsvári b. városi ev. ref. leányiskolában az 1890—91. iskolai év szept. 5-én veszi kezdetét. A beiratások szept. 1-től 5-ig tartanak.

Fűtés és beiratási díj 2 frt. 50 kr., tandíj havonként I. II. osztályban 50 kr., III. IV. osztályban 1 frt., V. VI. osztályban 2 frt.

Az iskola b. farkas-utczában diszes, palotaszerű épületben van elhelyezve, melyet egyházunk nemes áldozatkészséggel emeltetett a régi, kisdéd épület helyébe. Az iskola egészen a kor kívánalmainak megfelelő s a magasabb igényeket is kielégítő berendezű; tantermei magasak, szellősek és világosak s egészen újból vannak bebutorozva, taneszközökkel ellátva; tágas, befásított udvara, diszes lépcsőháza és zárt folyosói alkalmas játszóhelyül szolgálnak szünetek alatt a gyermekeknek.

A rendes tantárgyak közé föl van véve a német nyelv tanítása a III-ik osztálytól kezdve, a német társalgás pedig német társalgónő segédkezőse mellett az I-ső osztálytól kezdve.

Nem kötelezett tantárgy a francia nyelv és a zongora, melyekért külön mérsékelt díjat fizetnek a növendékek; ezen két tantárgy tanítására külön francia és zongoratanítónő van alkalmazva.

Vidéki növendékek benlakásra is fölvetetnek. A benlakó növendékek három benlakó tanítónő felügyelete alatt állnak, kik közül egyik német.

Kolozsvárt, 1890. augusztus hó.

Szász Domokos. Vadas Zsuzsanna,
erd. ev. ref. püspök, mint az igazgató tanítónő.
iskola felügyelője.

Közzgazdaság.

Czukoripar és répatermelés, vonatkozással Brassó megye közzgazdasági viszonyaira.

(Vége)

Még a kezdet nehézségei mellett is csekély ez a jövedelem, de megjegyezni kívánjuk, hogy a rendelkezésünkre álló adatok közül a kiadási tételekben magasabb számítás alapulokat vettük irányadónak; mivel szemben mérsékeltébb s talán a kiadási tételekben realisabb számítás alapuló adatok szerint a barczasági termelés több helyen 30—40 frt. tiszta jövedelmet is mutat ki. Mindamellett is felettébb csekély ez a jövedelem is a répanak minőségéhez viszonyítva. Minek oka főleg abban található, hogy a répa ára termelési viszonyainkhoz képest aránytalanul mérsékeltébben van fizetve, mint azt a fejlett czukoriparral bíró államokban fizetik; de másfelől a répatermelés maradványai nálunk még nincsenek a jövedelem fokozása érdekében kellően értékesítve.

Ha tekintetbe vesszük már most a botfalvi czukorgyár répaszükségletét s ehhez viszonyítjuk a barczasági termelésnek a fennebbi számítás szerint, t. i. 1600 holdon 150 m.-mázsa termés-átlag mellett elért s mintegy 240 ezer m.-mázst tevő eredményét, azt a gyár nagyszabású berendezésével szemben, mely napontai körülbelül 10 ezer m.-m répa feldolgozására van berendezve, oly csekélynek találjuk, hogy a gyár rendes üzemének megfelelő szükséglet nagyobb részét a szomszédos megyéknek kell fedezniük.

Mintán pedig a gyári üzemnek az áll érdekében, hogy berendezésének megfelelően minél több répat dolgozzon fel, biztosan remélhető, hogy a termelők és gyár közötti szükségszernen fennálló érdek-közösségnek jelenben fenforgó hiányai rövid időn kellő kiegyenlítést találnak.

Kitűzött feladatunk keretén kívül esvén a gyár technikai viszonyaival tehető foglalkozás, annak a fennebbieken csak közzgazdasági jelentőségét kívántuk jelezni.

A gyár technikai berendezését, valamint a gyári üzem teljes rendszerét közép ipariskolánk egyik tanára, Fellner Lajos m. államvasuti mérnök ur a „Gazdasági Mérnök“ idei évfolyamában részletesen ismertetvén, a gyár ezen viszonyai iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk ezen leirást.

A gyári üzem viszonyairól azonban, a minek a kezdet nehézségeivel szintén számolnia kellett, a következő fontosabb adatokat feljegyezzük.

Brassó- és Háromszékmegye az idén 3700 castralis holdon termelt répat a botfalvi gyár részére.

A holdankénti termelés átlaga, a két megyéét együttesen számítva, 130—140 m.-m. volt.

A két megye termelésének cukortartalma 11. 2%—13.5% között váltakozott.

Az idei campagne-ban 340 ezer m.-m. nyers répa lett felhasználva, a miből naponta 4500 m.-m. dolgoztatott fel.

A nyert tiszta cukormennyiség 34 ezer m.-m.-t. tesz.

Mi pedig kitűzött célunkhoz képest a fennebbiekben kifejtetteket röviden összevonva, azon eredményre jutunk, hogy Brassó és vele határos azon megyék, melyekben a répatermelés megkezdett, közgazdasági viszonyaiban, valamint lakosságuknak értelmi és productiv munkaerejében birják azon előfeltételeket, melyek a cukoriparnak sikeres fejlődését a termelők érdekeinek méltó kielégítése mellett biztosítani hivatva vannak.

A gazdasági rendszerben még fennálló hiányokat pedig a termelők culturalis viszonyai által feltételezett kitartó munkássággal legyőzhetik.

Gazdasági életünk ezen új foglalkozási ágában a kezdet nehézségei nem csüggeszthetnek, mert a fejlődés feltételeit bírja e vidék. Roscher szerint pedig: minden emberi foglalkozás a fejlődés törvénye alatt áll, s a mily mértékben hódol e törvénynek, a mértékben válik az ember jóllétének eszközévé.

Orbán Ferencz.

Vonatindulások. a) Budapest felé: vegyesvonat reg. 4 óra; gyorsvonat délután 2 óra 43 perczkor; személyvonat este 10 óra 32 perczkor, b. Bukarest felé: személyvonat 5 óra 30 perczkor reggel; gyorsvonat d. u. 2 óra 33 perczkor; vegyesvonat 9 ó. 48 perczkor d. e. Vonatérkezések a) Budapest felől: személyvonat reggel 5 óra 20 perczkor; gyorsvonat d. u. 2 óra 23 perczkor; vegyes vonat este

10 óra 31 perczkor; b) Bukarest felől; gyorsvonat d. u. 2 óra 13 perczkor; személyvonat 10 óra 5 perczkor este; vegyes vonat 5 óra 50 perczkor délután; pénteken reggel 7 óra 23 perczkor különönet érkezik Predeálról.

Brassói piaci árak.

— Az első erdélyi bank jelentése. —

Brassó, 1890. augusztus hó 28-án.

Román papírpénz à 20 frank	8.90	vétel 8.95	eladás
ezüstpénz à 20	8.80	8.86	„
Napoleon d'or (aranypénz)	8.95	9.—	„
Török lira	10.25	10.30	„
Arany	5.30	5.35	„
Orosz papírrubel	135.—	136.—	„

A szerkesztésért felelős:

Dr. Vajna Gábor.

Társszerkesztő:

Kis-Küküllőm. részéről: Gyöngyössi István (D.-Szt-Márton)
Laptulajdonos: Harmath Lajos.
Kiadó: Alexi könyvnyomdája

H I R D E T M É N Y E K.

Sz. 4631.—1890.

Hirdetmény.

A Streza Kercsesora községben gyakorolt italmérési jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1890. szeptember hó 29-ének délelőtti 9 órája a kir. törv.-szék 6-ik számú hivatalaszobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelemzetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A brassói kir. törvényszék 1890. évi augusztus hó 25-én tartott üléséből.

Deési János, elnök. Csia, jegyző.
(297) 1—1

Sz. 4645.—1890.

Hirdetmény.

Az Oprea Kercsesora községben gyakorolt italmérési jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1890. szeptember hó 30-nak délelőtti 9 órája a kir. törv.-szék 6-ik számú hivatalaszobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelemzetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A brassói kir. törvényszék 1890. évi augusztus hó 25-én tartott üléséből.

Deési János, elnök. Csia, jegyző.
(268) 1—1

Ügyes kőműves-segédek

jó fizetés mellett azonnal foglalkozást nyernek a városban

BRUSS és STENNER

városi építésznél. (263) 3—3

Fölvétel: Építészeti iroda, Buzasor 4. sz. (uj) I. emelet, 2. lépcső.

Kereset.

Egy bankintézet keres mindenütt egyéneket, törvényileg engedélyezett sorsjegyek részletfizetés melletti eladására. Igen előnyös jutalék föltételek.

Ajánlatok B. J. jegy alatt

Goldberger A. V. hirdetési irodájához, Budapest, váci-utca 9. (259) sz. intézendők. 5—6

H I R D E T É S E K

felvétetnek

a kiadó-hivatalban.

Regaleváltság kötvény birtokosait

ezennel tisztelettel értesítem, hogy

1. A regaleváltság kötvényeit,
2. Az ezekre szóló utalványokat,
3. A még nem utalványozott, de a magas miniszterium által helybenhagyott egyezségeket a legjobb ár mellett megveszem, vagy azokra mérsékelt kamat mellett a legmagasabb előleget adom.

Vidéki takarékpénztári részvényeket,

Bankrészvényeket, állampapírokat, sorsjegyeket, részvényeket, betétjegyeket, zálogjegyeket a legmagasabb árak mellett veszek és legjutányosabban eladok. Kivánságra teljes titoktartás mellett e papírokra mérsékelt kamat mellett legmagasabb pénzelőleg is nyerhető.

Keresek

tisztességes — bármily rangu vagy rendű egyéneket — kik sorsjegyeknek részletfizetés mellett való eladásával foglalkozni óhajtanak.
LEGMAGASABB JUTALÉK
és
FIX FIZETÉS
biztosítottik.

Pénzbetétek

kamatoztatása!

Alulírott bankház elfogad **PÉNZBETÉTEKET**, melyek után **5° kamatot** fizet.
A betétek előleges felmondás nélkül bármikor visszafizettetnek.

LŐRY J. BANKHÁZA,

Budapest, Hatvani-utca 17. szám.

(258) 4—10

Alapított 1876-ban.

Alapított 1876-ban.

ÜZLET-ÁTVÉTEL!

Van szerencsém az igen tisztelt helyi és utazó közönségnek tudomására hozni, hogy a számos és ujonnan berendezett szobákkal magnagyobbított

„EUROPA” SZÁLLODÁT

a jövő szeptember hó 1-én át fogom venni.

A legjobb igyekezettel fogok oda törekedni, hogy az igen tisztelt közönség igényeit pontosan és olcsón elégíthessem ki.

Különösen felhívom a figyelmet teljesen frissen felszerelt izletes konyhámra, saját, kitűnő minőségű hegyaljai, olcsó asztali és ó-boraimra.

Brassó, 1890. augusztus 28-án.

Kiváló tisztelettel

Weisz Ede,

bérlő.

(269) 1—3